

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

1. Kdybyste chtěl/a zjistit, jestli mají slova *žralok* a *žrát* stejný původ, který typ slovníku by vám poradil nejlépe?

- a) etymologický slovník
- b) výkladový slovník
- c) terminologický slovník
- d) frazeologický slovník

2. Ve které z možností má podstatné jméno odvozené ze slovesa nejsilnější jmenný, resp. nejslabší dějový význam?

- a) Přelet nad horami jsme kvůli mlze vzdali.
- b) Převoz z nemocnice plánujeme na pátek.
- c) Přehoz na postel jsme nikdy nepoužívali.
- d) Přesun do velkoměsta bych nepřežila.

3. Ve které z možností je uveden chybně utvořený tvar přídavného jména?

- a) Odolena Voda – odolenovodští žáci
- b) Česká Kamenice – českokameničští žáci
- c) Veselí nad Lužnicí – lužnickoveselští žáci
- d) Brandýs nad Labem – labskobrandýští žáci

4. Ve které z možností má tvar zájmena *ti* jinou syntaktickou platnost než ve zbylých třech možnostech?

- a) Namalovala jsem ti obrázek, tati.
- b) Já jsem se ti toho psa úplně lekla.
- c) Kde ti mám podepsat tu žakovskou?
- d) Už ti nikdy žádnou písničku nezaspívám!

5. Které tvrzení o následujícím titulku je pravdivé?

Soud zveřejnil Trumovu obžalobu

- a) Tento titulek má jediný možný význam, a to že Trump je ten, kdo obžalovává.
- b) Tento titulek má jediný možný význam, a to že Trump je ten, kdo je obžalovaný.
- c) Tento titulek má dva možné významy, a to buď že Trump je ten, kdo obžalovává, nebo že je ten, kdo je obžalovaný.
- d) Tento titulek má tři možné významy, a to buď že Trump je ten, kdo obžalovává, nebo že Trump je ten, kdo je obžalovaný, nebo že Trump je ten, kdo bude o obžalobě rozhodovat.

Výchozí text k úlohám 6 a 7

Pejsku náš,

co děláš,

žes tak vesel stále?

Řek bych vám,

nevím sám.

Hop! A skákal dále.

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

6. V textu se nevyskytuje:

- a) přídavné jméno
- b) zájmeno
- c) příslovce
- d) předložka

7. Které tvrzení o jazykových prostředcích z textu je pravdivé?

- a) Výraz *pejsek* není spisovný, spisovná varianta je *psík*.
- b) Výraz *žes* je spojením spisovného výrazu *že* a nespisovného výrazu *ses*.
- c) Výraz *řek bych* má variantu *řekl bych*, obě jsou spisovné.
- d) Výraz *dále* má variantu *dál*, obě jsou spisovné.

8. Ve které z možností neodpovídá uvedený spisovný infinitiv použitému určitému slovesnému tvaru?

- a) Tyju z jeho zkušeností – týť
- b) Těsto hnětte rukama – hníst
- c) Jala se mu to vysvětlovat – jmout
- d) Nové koště dobře mete – metat

Výchozí text k úlohám 9 a 10

Poruchy řeči

Narušení celé produkce řeči n. některé její složky, a to jak z příčin organických, tak funkčních. Nejde většinou o problém lingvistický, ale medicínský a pedagogický. Narušení celkové koordinace mluvních pohybů se označuje jako dysartie // alálie, většinou však jde o pouhé dyslálie (patlavost, funkční porušení artikulace jednotlivých ***** n. jejich skupin; říká se jim souhrnně vady řeči). Odchylné, neortofonické znění je označováno termíny odvozenými z řeckého názvu litery s příponou -ismus, např. rotacismus // ráčkování (neortofonické [r]), sigmatismus (neortofonické sykavky), xxxxx (neortofonické [l]); viz Ꞥortoepie. (Zdroj kvůli povaze úlohy není uveden.)

9. Ve které možnosti jsou dobře uvedeny výrazy, které patří v odpovídajícím pořadí na vynechaná místa v textu označená ***** a xxxxx?

- a) slov, ilocismus
- b) zvuků, litanismus
- c) hlásek, lambdacismus
- d) písmen, gamacismus

10. Na konci textu je odkaz na heslo ortoepie. Která z možností nejlépe říká, čím se ortoepie zabývá? (Srovnejte např. také s ortografií.)

- a) spisovnou výslovností
- b) poruchami produkce mluveného projevu
- c) zvukovými vlastnostmi daného jazyka

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

d) fungováním hlasivek

11. Ve které z možností je obsaženo příslovečné určení času?

- a) Popelka utekla z plesu, protože odbíjela půlnoc.
- b) Karkulka se momentu setkání s vlkem nijak neobávala.
- c) Těch sto let spánku bylo pro Růženku opravdu náročných.
- d) Zlá královna se dennodenně ptala zrcadla, kdo je nejkrásnější.

12. Ve které z možností jsou jenom příslovce?

- a) včera, nabíledni, nejsnáz, dlouhodobě
- b) dobře, vlastně, technicky, zapotřebí
- c) poledne, těžce, doleva, dohromady
- d) hezky, finančně, natvrdo, dnešek

13. Do Internetové jazykové příručky (IJP) bylo k heslu *hranolek* 15. 2. 2023 přidáno i heslo *hranolka* s poznámkou „Lze užit též podobu v mužském rodě hranolek“. Hesla *hranolek* a *hranolka* na sebe od této chvíle odkazují přes údaj „lze i“. Které tvrzení tuto změnu popisuje nejlépe?

- a) Tato změna je primárně stylová, protože IJP tým uvádí dvě různé varianty s odlišnou stylovou platností.
- b) Tato změna je primárně významová, protože IJP tým uvádí jako rovnocenné dva možné významy pojmenování tohoto jídla.
- c) Tato změna je primárně syntaktická, protože IJP tým pro pojmenování tohoto jídla uvádí jako rovnocenné dvě varianty možné shody.
- d) Tato změna je primárně tvaroslovná, protože IJP tým pro pojmenování tohoto jídla uvádí jako rovnocenné dvě varianty lišící se jmenným rodem.

14. Ve které výpovědi si nejlépe odpovídají typ neboli účel výpovědi a slovesný způsob, který je v ní užit?

- a) Nech mě na pokoji.
- b) Vítejte u nás doma.
- c) Musíš hned vyrazit do školy.
- d) Nesedat na natřenou lavičku.

15. Ve které z možností je chybně odvozené slovo?

- a) Koupili jsme selecí kýtu.
- b) Chci se učit lužičštinu.
- c) Policistka má hodnost poručice.
- d) V hníždě byla čtyři kavčata.

16. Ve které možnosti je mezi slovy stejný významový vztah jako mezi slovy *protože–tudíž*?

- a) sice–ale
- b) pokud–jestli
- c) neboť–proto

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

d) přestože–přesto

Výchozí text k úlohám 17, 18 a 19

Objevují se studie, které u experimentálních zvířat ukazují nepříznivý vliv nedostatečného spánku na zdraví mozku, pravděpodobně v důsledku zvýšení oxidativního stresu a zánětlivých faktorů. Zatím není jasné, zda se stejný mechanismus uplatňuje i u lidí, nicméně víme, že vliv několikadenního nedostatku spánku na kognitivní funkce je významný a že jej nespraví ani to, že se „dospíme“.

(Zdroj: *Zeptej se vědce*, twitter @Zeptej_se_vedce, zkráceno.)

17. Ve které z možností je uvedena informace, která je podle autora/autorky textu nejjistější?

- a) U lidí nemá nedostatečný spánek vliv na zdraví mozku.
- b) Kognitivní funkce je možné zlepšit několikadenním spánkem.
- c) Několik dní nedostatečného spánku má významný vliv na kognitivní funkce.
- d) U zvířat z experimentu měl dostatečný spánek nepříznivý vliv na zdraví jejich mozku.

18. Které tvrzení o textu je pravdivé?

- a) V textu je stejný počet vedlejších vět podmětných a předmětných.
- b) V textu je víc vedlejších vět předmětných než podmětných.
- c) V textu je víc vedlejších vět podmětných než předmětných.
- d) V textu žádné podmětné ani předmětné vedlejší věty nejsou.

19. Které tvrzení o slovech užitých v textu je pravdivé?

- a) V textu není žádné příslovce času.
- b) Spojení *v důsledku* tu je nevlastní předložka.
- c) V textu jsou přesně dvě osobní nezvratná zájmena.
- d) Slova *pravděpodobně* a *nicméně* tu jsou částice modální.

20. Jaký význam nejspíše nese předpona *pa-* ve slovech typu *parůžek*, *pavěda* nebo *pakobylka*?

- a) „nekvalitní, laciný“
- b) „nepravý, podřadný“
- c) „nepřesný, zavádějící“
- d) „neaktuální, překonaný“

21. Které slovo nemá stejný počet předpon jako slovo *spočítat*?

- a) poodejít
- b) nepotopit
- c) obrušovat
- d) zpřeházet

22. Které tvrzení o titulku článku je pravdivé?

Desková hra i speciální gumička do vlasů. Porota soutěže ocenila studentské byznysové nápady

(Zdroj: <https://www.irozhlas.cz/ekonomika>, 31. 3. 2023.)

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

a) Spojení „desková hra i speciální gumička do vlasů“ a spojení „studentské byznysové nápady“ zde označují tutéž skutečnost, druhé spojení je generalizací prvního.

b) Spojení „desková hra i speciální gumička do vlasů“ a spojení „studentské byznysové nápady“ zde označují tutéž skutečnost, první spojení je exemplifikací druhého.

c) Spojení „desková hra i speciální gumička do vlasů“ a spojení „studentské byznysové nápady“ zde neoznačují tutéž skutečnost, první spojení je v příčinném vztahu k druhému spojení.

d) Spojení „desková hra i speciální gumička do vlasů“ a spojení „studentské byznysové nápady“ zde neoznačují tutéž skutečnost, nemají mezi sebou žádný významový vztah.

23. Ve které z možností je uveden indoevropský jazyk?

a) finština

b) lotyština

c) estonština

d) baskičtina

Výchozí text k úlohám 24 a 25

Zasahovali jsme v OC Eden. Původně ohlášený kouř se nepotvrdil. Někdo jen vystříkal práškový hasicí přístroj do prostoru pro návštěvníky centra. Nebezpečí nehrozí.

(Zdroj: Hasiči Praha, twitter @HasičiPraha, 16. 4. 2023, upraveno.)

24. Ve které z možností jsou dobře časově seřazeny události, o nichž se píše v tweetu pražských hasičů, a informování o nich?

a) vystříkání – ohlášení – zasahování – informování

b) vystříkání – ohlášení – informování – zasahování

c) ohlášení – vystříkání – informování – zasahování

d) ohlášení – vystříkání – zasahování – informování

25. Místo výrazu *hasící* by podle kodifikace měl být výraz *hasicí*. Ve které z možností je věcně správně vysvětlení, proč tomu tak je?

a) Hasicí je přídavné jméno dějové.

b) Hasicí je přídavné jméno účelové.

c) Hasicí je přídavné jméno prostředkové.

d) Hasicí je přídavné jméno předmětné.

26. Ve které možnosti jsou uvedeny gramaticky i významově správné tvary podtržených slov?

a) Ve výzkumu pražského lingvistického týmu publikovaném v prestižním recenzovaném časopise se řeší otázka motivace ke studiu u nerodilých mluvčích češtiny.

b) Ve své diplomové práci bych se ráda vrátila k problému sociální hierarchie žiraf žijících v komunitách, řešeném už v rámci bakalářské práce, jejíž výsledky byly zpracovány i do několika článků otištěných v několika sbornících a časopisech.

c) Atestační komise se bude zabývat nejen standardní prací za celé atestační období, ale i výsledky několikaletého projektu celého oddělení, zveřejněných kvůli dokončení projektu úspěšně realizovanému až mimo toto atestační období.

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

d) V přednášce, ve které se prostřídá hned několik mluvčích, se budeme věnovat motivacím celého našeho mnohaletého výzkumu, formulovaných už v zadání projektu.

27. Ve které z možností je pravdivé tvrzení o českém překladu názvu seriálu?

- a) Spojení *Hra o trůny* je ze slovesa *hrát + o něco*, kde *něco* je cíl hry, který lze získat, výhra.
- b) Spojení *Hra na oliheň* je ze slovesa *hrát + na něco*, kde *něco* je příčina hry.
- c) Spojení *Hra o trůny* je ze slovesa *hrát si + o něco*, kde *něco* je příčina hry.
- d) Spojení *Hra na oliheň* je ze slovesa *hrát si + na něco*, kde *něco* je cíl hry, který lze získat, výhra.

Výchozí text k úlohám 28, 29 a 30

Tvary *s -i* se vyvinuly v jazyce spisovném přirozeně (přehlasováním *u — i*) a jazyk spisovný je zachovává tímž právem a z téže příčiny, jako na př. 4. p. *duši* (za starší *dušu*) nebo *ji* (za starší *ju*). Časem však (hlavně od pol. XVII. stol.) šíří se v obecném jazyce (a odtud i ve spisovném) v 1. os. jednotné zase tvary *s -u*, *piju*, *kupuju*, a to zejména vlivem sloves kmenů tvrdě zakončených, *vedu*, *beru* ap. V jazyce obecném *koncovka -u* (vyjma 1. os. *chci*) úplně již zobecněla; i jazyk spisovný povolil v některých případech tomuto nátlaku a po souhláskách *retných*, jakož i po *l*, *n* bývá i v jazyce spisovném nyní *-u* pravidlem: *dřímů*, *hrabu*, *sypu*, *melu*, *stuňu* a *p*. Jinde však zachovává spisovný jazyk tvary *s -i*, *piji*, *kupuji*, *pláči*, *káži* atp. Jazyk obecný se svou důsledně provedenou obnovou tvarů *s -u* způsobuje ovšem v jazyce spisovném i v těchto případech kolísání, a proto se v jazyce spisovném vyskytují vedle tvarů *s -i* také tvary *s -u*, *piju*, *kupuju* ap. Pokud však nenabýly převahy a nevytlačily z užívání tvarů *s -i*, sluší dávat přednost v mezích výše vytčených tvarům spisovným *piji*, *kupuji*. Dekretovat spisovné řeči tvary *s -u* šmahem nemá nikdo práva, ať by se to dělo z důvodů jakýchkoli (pro libozvuk a p.). Úplné jednoty mezi jazykem spisovným a obecným nikdy nebylo a nebude; to plyne přirozeně z rázu řeči té i oné.

(Zdroj: *Naše řeč*, ročník 2 (1918), číslo 1, s. 28.)

28. Které tvrzení neodpovídá obsahu výchozího textu?

- a) V obecné češtině se v době napsání textu v 1. osobě j. č. objevoval minimálně jeden slovesný tvar *s -i*.
- b) Tvary *piju* a *kupuju* se v době napsání textu rozšiřují mimo jiné kvůli analogii se slovesy jiné slovesné třídy.
- c) Slovesné tvary v češtině spisovné byly ovlivňovány slovesnými tvary, které se prosadily v češtině obecné.
- d) Ve spisovné češtině se slovesné tvary *s -u* v 1. osobě j. č. v době napsání textu neobjevovaly.

29. V textu se mluví o *retných souhláskách*. Které souhlásky v češtině jsou tzv. *obouretné*?

- a) *b*, *p*, *m*
- b) *b*, *p*, *m*, *v*
- c) *b*, *p*, *m*, *v*, *f*
- d) *b*, *p*, *m*, *n*, *v*, *f*

30. Kterým slovesem by se dalo nahradit sloveso *dekretovat* (v textu podtrženo), aby zůstal zachován význam?

Český jazyk a literatura; Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, 2023/2024, varianta A
34 otázek, maximální počet bodů: 50

otázky za 1 bod: 1, 3, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 21, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34

otázky za 2 body: 2, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 28, 29

- a) vyčítat
- b) nařizovat
- c) zakazovat
- d) připisovat

31. Ve které z možností je uvedeno slovo, jež není utvořeno zdrobňovací příponou?

- a) šička, sítko, věneček
- b) špička, lžička, hrneček
- c) svíčka, víčko, kopeček
- d) lednička, stránka, váleček

32. Ve které z možností je uvedeno syntakticky jednoznačné a smysluplné tvrzení?

- a) Pomoc při zajištění bydlení zdarma poskytujeme pouze našim klientům.
- b) Nařízení nošení ochrany dýchacích cest je platné až do odvolání vlády.
- c) K motivačnímu dopisu je třeba připojit úředně ověřenou kopii nejvyššího dosaženého vzdělání.
- d) Zvýhodněná sazba platí pouze pro půjčky na zboží uvedené v přehledu na našich webových stránkách.

33. Které z těchto označení prstů je odvozeno z podstatného jména?

- a) malík
- b) ukazovák
- c) prsteník
- d) prostředník

34. Který z těchto jazyků nepatří mezi jihoslovanské jazyky?

- a) srbština
- b) albánština
- c) makedonština
- d) bosensština